

ZURNAL 13

UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI ROČNÍK 21

• 27. ledna 2012

V čísle:

Leden ve víru olympiád • Nové vybavení pro Klinikum tělovýchovného lékařství • Změny ve specializačním vzdělávání lékařů • Nový ročník Podnikavé hlavy vyhlášen • Výzkum v oblasti nanokovů na UP • Ambiciozní projekt pro popularizaci vědy • Rozhovor s novou ředitelkou ESN UP

• Informace o podmínkách studia, náležitostech elektronické přihlášky a přijímacím řízení poskytl zástupci vedení pěti fakult UP i v lednovém termínu. Druhý Den otevřených dveří pořádaly 20. ledna Cyrilometodějská teologická fakulta, fakulty Filozofická, Přírodovědecká, Pedagogická a Fakulta tělesné kultury. -red-, foto -mo-▶

Bodlák a zelený čaj proti rakovině

Tým z LF se podílí na vývoji látek s nadějnou biologickou aktivitou

■ Příslibem pro nový směr v léčbě nádorových onemocnění se v těchto dnech staly výsledky spolupráce českých a španělských vědců, kteří dovršili první etapu výzkumu antiangiogenních účinků látek vzniklých kombinací složek bodláku ostropestřce mariánského a zeleného čaje. Úspěšnou vědeckou skupinu tvoří týmy prof. Vladimíra Křena z Mikrobiologického ústavu AV a prof. Jitky Ulrichové z Ústavu lékařské chemie a biochemie LF UP spolu s vědci ze španělské Universidad de Málaga. Výsledky výzkumu byly publikovány koncem roku 2011 v prestižním americkém časopise *Journal of Medicinal Chemistry*.

Stejně jako zdravé buňky jsou i ty nádorové závislé na zásobování kyslíkem a živinami, které dodává krev kolující v systému tepen, vlásečnic a žil. Tvorba cév, proces angiogeneze, je tak nepostradatelnou složkou růstu a vývoje organismu. Tento přirozený mechanismus je využíván při tzv. antiangiogenní léčbě zhoubných onemocnění, při níž se uplatňují látky schopné zabránit cévnímu zásobení nádorových buněk. Často se v této souvislosti hovoří o „vyhladovění“ nádorů, při němž dochází k přerušení přísunu jejich „výživy“ a odumření.

Nové deriváty s antiangiogenní aktivitou, které nyní vznikají v laboratořích českých vědců, jsou založeny na kombinaci struktur silybinu – látky získávané z bodláku ostropestřce

mariánského (*Silybum marianum*) – a struktur protinádorových látek ze zeleného čaje.

„Účinky obou látek, jak silybinu, tak některých složek zeleného čaje, jsou známy již z dřívějších studií. Týmu prof. Křena se podařila chemická modifikace jejich vybraných molekul, čímž vznikla účinná látka nazvaná 7-O-galloylsilybin B,“ uvedla prof. Jitka Ulrichová, přednostka Ústavu lékařské chemie a biochemie LF. „Náš podíl na tomto výzkumu se týkal zkoumání biologické aktivity této modifikované sloučeniny a jejího komplexního popisu. Testováním jsme prokázali její schopnost inhibovat vytváření nových cév v podmínkách *in vitro*,“ vysvětlila.

Dokončení na str. 10

Protesty proti připravovaným zákonům pokračovaly

■ Vlna kritiky vůči postupu MŠMT při předkládání navrhovaných zákonů o vysokých školách pokračovala v závěru minulého týdnu shromážděním akademické obce Univerzity Karlovy, v jejímž závěru byla drtivou většinou přijata rezoluce členů její akademické obce. Důrazně v ní upozorňují především na rizika, která by navržené záměry zákonů znamenala pro akademickou samosprávu a svobodu vědeckého bádání. „Navržené záměry by v kombinaci s úrovní politické kultury v naší zemi vedly k likvidaci samosprávného charakteru veřejných vysokých škol, k omezení jejich nezávislosti a k podřízení politickým a komerčním zájmům,“ upozornili akademici a vyjádřili připravenost k dalším akcím. Závěry setkání, které do prostor Právnické fakulty UK svolal rektor prof. Václav Hampel a předseda Akademického senátu UK prof. Jan Hála, podpořil také happening, při němž studenti z oken PF vyhodili devadesát melounů a symbolicky tak poukázali na sumu financí, která byla do přípravy navrhovaných zákonů investována.

Dokončení na str. 9

Výtažky ze semen bodláku ostropestřce mariánského jsou známy již od starověku. Pro své ochranné účinky jsou využívány např. při ochraně jater, cévního systému či prostaty.

Foto: www.ostropestrec-mariansky.cz

Místopředsedkyně vlády v rotundě Právnické fakulty UP

■ O novinkách v legislativním procesu hovořila 20. ledna v rotundě Právnické fakulty UP Mgr. Karolína Peake, místopředsedkyně vlády ČR. Právnička a politička Karolína Peake navštívila Univerzitu Palackého v rámci cesty po Olomouckém kraji. Podle slov místopředsedkyně vlády byla přednáška i následující debata se studenty PF UP pestrá a stala se potřebnou zpětnou vazbou. „Určitě budu takováto diskusní setkání opakovat častěji. Ukázalo se totiž, že diskuse s mladými lidmi je smysluplnější než některé neplodné debaty na naší vrcholové politické scéně,“ sdělila vicepremiérka. Za doprovodu svých poslaneckých kolegyně Ing. Lenky Andryšové a Mgr. Dagmar Navrátilové navštívila vicepremiérka také CARITAS – Vyšší odbornou školu sociální Olomouc i arcibiskupa olomouckého Mons. Jana Graubnera.

Přednášku v rotundě PF UP uspořádala ILSA Chapter Olomouc ve spolupráci s ELSA Olomouc. Zdroj www.karolinapeake.cz -map-, foto -mo-

Leden ve víru olympiád

■ Matematicky talentovaní studenti, kteří úspěšně prošli sítím školních kol Matematických olympiád, soutěžili 17. a 24. ledna v prostorách Přírodovědecké fakulty UP. V tamních učebnách proběhla krajská kola kategorií A a P této tradiční soutěže.

„Krajského kola, kategorie A, určené žákům závěrečných dvou ročníků středních škol, se každoročně účastní zhruba dvacet studentů. Letos jich však soutěžilo pouze třináct, neboť se školní kola ukázala náročnější než v předchozích letech a řada ze zájemců se do krajského kola neprobojovala. Je však potěšitelné, že se v letošním školním roce propracovali sítím školních kol i mladší studenti. Krajského kola se tak účastnil Ondřej Skácel, student šestého ročníku osmiletého gymnázia ve Šternberku, a Markéta Calábková a Petr Vincena, studenti pátého ročníku přerovského gymnázia Jakuba Škody,“ sdělil Žurnálu RNDr. Pavel Calábek, Ph.D., z Katedry algebry a geometrie PříF a zároveň tajemník krajské komise Matematické olympiády. Dodal, že péče pedagogů katedry o nadané středoškolské studenty, v posledních letech podpořená i několika projekty Evropského sociálního fondu, se projevila např. i tím, že se loni probojoval do českého

reprezentačního družstva na Středoevropské matematické olympiádě Lubomír Grund z gymnázia v Zábřehu, a stal se tak historicky prvním účastníkem z Olomouckého kraje na některé mezinárodní matematické soutěži. „Ani to, že byl Lubomír Grund dvakrát vyhlášen talentem Olomouckého kraje, ho však neodradilo od jeho záměru přestoupit na pražské gymnázium Christiana Dopplera. Nezbytvá nám tedy, než doufat, že na jeho úspěch naváže někdo jiný,“ dodal dr. Calábek z katedry, která udržuje velmi dobrou spolupráci se všemi fakultními školami Olomouckého kraje. „Jako vynikající však vnímám spolupráci s Gymnáziem Jakuba Škody v Přerově. V rámci operačního programu Vzdělání pro konkurenceschopnost společně pracujeme na projektu PMT – Zkvalitnění přípravy matematických talentů základních a středních škol Olomouckého kraje,“ řekl dr. Calábek.

V rámci matematické olympiády je nejmladší kategorií Programování (P). Jedná se o soutěž zaměřenou na informatiku, přičemž úkolem studenta je matematicky analyzovat předložený problém, a poté najít pokud možno nejrychlejší algoritmus, který problém řeší. K některým problémům pak student píše i funkční program. „Této kategorie se v domácím kole účastní zhruba deset studentů. Do krajského kola pak většinou postoupí jeden až čtyři z nich. Letos to vyšlo tak, že se krajského kola, které na PříF UP proběhlo 24. ledna, účastnil pouze jeden student,“ uzavřel dr. Calábek.

Olympiádami nabity leden sestával mj. i z krajského kola 53. ročníku Fyzikální olympiády, lednový vír středoškolské soutěže se pak uzavřel olympiádou chemickou.

Milada Hronová, foto Marek Otava

Nové vybavení pro pracoviště kardiologické rehabilitace a obezitologie aneb Pohyb je nutnost

■ Lidé po akutním infarktu nebo srdečním selhání mívají obavy, aby se u nich stejné onemocnění neprojevovalo i v budoucnu. Snížit takové riziko je možné prostřednictvím pohybu, který by měl být nejprve vykonáván pod dohledem odborníků, např. na Klinice tělovýchovného lékařství a kardiologické rehabilitace FNOL a LF UP. Právě tamní pracoviště kardiologické rehabilitace a obezitologie obdrželo díky dotacím Evropské unie moderní a komplexní vybavení s možností dálkového monitoringu pacientů.

Moderní vybavení sestává ze sedmi rotopedů a běžeckého pásu. Pacientům po onemocnění srdce, ale např. i lidem s nadváhou, u nichž je riziko vzniku takového onemocnění výrazně vyšší, se tak dnes nabízí cílené a velmi účinné programy pro nastavení pohybové aktivity.

„Po závažném onemocnění srdce by rehabilitace měla obsahovat celkem čtyři fáze. První absolvuje ještě v nemocnici každý pacient, do lázní už ale podle statistik míří jen necelých patnáct procent z nich. Třetí fázi, kdy by měl nemocný čtvrt roku cvičit pod kontrolou na pracovišti, jako je právě to naše, absolvuje pouze deset procent těchto lidí. S pohybovou aktivitou doma je to pak ještě horší,“ řekla doc. Eliška Sovová, přednostka Kliniky tělovýchovného lékařství a kardiologické rehabilitace FNOL a proděkanka LF UP.

Pacient, který začíná třetí fázi, musí projít závažným vyšetřením. Podle něj je pak nastaven i jeho trénink. „Samozřejmě, že lidé po akutním zákroku začínají cvičit velmi opatrně. I když ve všech programech dochází ve výsledku ke zlepšení kondice, v podstatě nejdůležitější je jejich kvalita života. To je to, co vám pacient sděluje. Např., že se mu jde lépe do schodů, že se sehně, když před nějakým časem nemohl, že se mu lépe jde, že se jednoduše cítí lépe,“ sdělila doc. E. Sovová. Dodala, že význam správné pohybové aktivity pro vlastní zdraví lidé často podceňují. Raději prý sáhnou po lécích. „Pokud chce člověk skutečně zlepšit své zdraví, bez pohybu to nejde,“ podotkla přednostka kliniky.

Nové vybavení pracoviště by mělo sloužit jak k primární, tak k sekundární prevenci. Mělo by být tedy k užtku jak pro pacienty po infarktu myokardu, pacienty se srdečním selháním, po kardiologické operaci či např. operaci chlopně, tak pro hypertoniky, diabetiky, pro lidi s metabolickým syndromem i pro lidi s nadváhou a obezitou, u nichž je riziko vzniku chorob kardiologické rehabilitace mnohem vyšší. „Lidé by měli myslet na zdraví svého srdce dříve, než přijdou akutní potíže. Např. nadváha je významným rizikovým faktorem a naše klinika

nabízí oběm lidem účinné individuální i skupinové programy. Během osmi týdnů cvičení u nás lidé dokážou zmenšit obvod pasu i o dvanáct centimetrů, přestože úbytek kilogramů není tak razantní. Snažíme se jim totiž vysvětlovat, že není dobré rychle snížit tělesnou váhu,

ale spíše změnit poměr svalové hmoty a tuku v těle,“ sdělila doc. E. Sovová. Také u primární prevence by mělo proběhnout vyšetření spojené se zátěžovým testem. „Je to skutečně hazard se zdravím a někdy i životem, když se např. čtyřicátník rozhodne, že na jaře poběží Olomoucký půlmaratón, a před tím dlouhou dobu netrénoval. Doporučila bych takovému účastníku zátěžové vyšetření, při němž sledujeme nejen jeho tepovou frekvenci a tlak, ale i EKG. Vyšetření před absolvováním závodu tak může rizika odhalit,“ řekla doc. Eva Sovová.

Pracoviště kardiologické rehabilitace a obezitologie doposud disponovalo třemi rotopedy. Nové přístrojové vybavení v hodnotě jednoho milionu korun je technicky na zcela jiné úrovni, a co je hlavní, umožňuje monitorovat pacienta a jeho EKG. Personál může na monitoru vidět až šest pacientů současně a podle aktuálních hodnot pak i upravit režim jejich cvičení. „Takové cvičení je pro pacienta samozřejmě bezpečnější a my můžeme i říci, že pro nastavování pohybové aktivity i lepší,“ řekla kardioložka Eva Sovová.

V českých nemocnicích se každý rok léčí asi pětáctičet tisíc pacientů s akutním onemocněním srdce. FNOL pořídila vybavení v rámci projektu Modernizace a obnova přístrojového vybavení komplexní rehabilitační péče ve FN Olomouc, který podporuje EU a jehož celkový rozpočet je pětáctičet milionů korun. Cílem tohoto projektu je zlepšení a zkvalitnění rehabilitační péče s pozitivním dopadem na snížení úmrtnosti, invalidizace a částečné invalidizace, na zkrácení délky hospitalizace a na účinnější možnosti předcházení zdravotních rizik zejména u pacientů s kardiologickým onemocněním a pacientů po cévní mozkové příhodě.

S využitím tiskové zprávy Milada Hronová, foto Marek Otava

STRUČNĚ

■ Hlavním bodem programu zasedání **Kolegia rektora UP** 18. ledna byly obhajoby Rozvojových projektů za rok 2011. ■ Pro zájemce o přirozený pohyb, tvořivost, vnímání a práci s vlastním tělem pořádalo Divadlo Konvikt lednové **workshopy současněho tance** v Uměleckém centru UP.

■ V olomouckém Arcidiecézním muzeu četl 19. ledna ze svých dosud knižně nepublikovaných veršů **Mgr. Radek Malý, Ph.D.**, básník, překladatel a člen Katedry bohemistiky FF (na snímku).

■ Univerzita Palackého se zúčastnila veletrhu pomaturitního a celoživotního vzdělávání – **Gaudemus 2012**, který se konal v Praze ve dnech 24.–25. ledna.

-red-, foto -mo-

Změny ve specializačním vzdělávání lékařů

Od podzimu 2011 zajišťuje Lékařská fakulta UP předatestační vzdělávání lékařů

■ V systému specializačního vzdělávání lékařů, které je podmínkou k získání atestace, nastala podstatná změna. Dosavadní centralizované předatestační vzdělávání přešlo z Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (IPVZ) na sedm lékařských fakult. K převodu došlo na základě tzv. veřejnoprávní smlouvy, kterou v září 2011 uzavřely s Ministerstvem zdravotnictví Univerzita Karlova, Univerzita Palackého a Masarykova univerzita. Ke zcela samostatnému výkonu své profese musí absolventi lékařských fakult získat specializovanou způsobilost.

Podle výběru žadatelů o atestaci bude specializační vzdělávání lékařů a zubních lékařů probíhat na všech třech lékařských fakultách UK v Praze a na jejich lékařských fakultách v Plzni a v Hradci Králové, a rovněž na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity a Univerzity Palackého. Pro zajištění koordinace a spolupráce v oblasti organizace vzdělávacích akcí, atestačních zkoušek a dalších činností byla vytvořena Koordináční rada pro specializační vzdělávání (KOR), jejíž členkou je také proděkanka pro specializační vzdělávání LF UP doc. Eliška Sovová, Ph.D., MBA. Členy KOR jsou osoby pověřené organizací specializačního vzdělávání na lékařských fakultách (většinou proděkan). Zároveň bylo ustaveno 40 specializačních oborových rad pro specializační vzdělávání (SOR), členy těchto SOR jsou garanti oborů z jednotlivých lékařských fakult.

„Lékařská fakulta UP bude zajišťovat specializační vzdělávání ve všech základních oborech s výjimkou všeobecného praktického lékařství a praktického lékařství pro děti a dorost, které zůstávají v garanci IPVZ. Před koncem roku 2011 požádala LF o akreditaci téměř všech teoretických předatestačních kurzů, další zbývající akreditace kurzů se připravují. V rámci organizace kurzů byli osloveni jednotliví garanti oborů, kteří budou zajišťovat odbornou stránku přípravy k atestaci. Jedná se o osoby s vysokým kreditem v oboru,“ uvedla doc. Eliška Sovová.

Fakulty budou zajišťovat vzdělávání a atestační zkoušky ve 40 základních medicínských oborech a v jejich kompetenci bude také vydání certifikátů o absolvování základního kmene. Vydání diplomu o získání specializační způsobilosti v základním oboru pak bude v kompetenci ministerstva zdravotnictví. „Na převzetí této složité administrativy jsme se připravovali velmi intenzivně, byl vytvořen referát pro spe-

cializační vzdělávání, přijaty administrativní pracovníci s praxí ve zdravotnictví a školství, dále byla využita znalost pracovníků Fakultní nemocnice, kteří se již dlouho atestační přípravě věnují. V jednotlivých oborech byli vybráni garanti, kteří pak budou dále zajišťovat jak organizaci teoretických kurzů, tak i organizaci atestačních zkoušek. V současné době se doladuje předání materiálů z IPVZ, funkce atestačního serveru a další organizační záležitosti,“ doplnila doc. Sovová. Jak dále uvedla, pro žadatele se zásadně mění pouze místo, kde se budou k atestaci přihlašovat a kde budou atestační zkoušku vykonávat. „Všechny dostupné informace jsou na našem webu, naše pracovníci jsou kdykoliv připraveny poradit, případně danou informaci na MZ zjistit,“ dodala doc. Sovová.

IPVZ bude spolu s ministerstvem nadále zajišťovat specializační vzdělávání v oborech všeobecné praktické lékařství a praktické lékařství pro děti a dorost, vzdělávání farmaceutů, certifikované kurzy a zápočet odborné praxe absolvované v zahraničí a v rámci doktorského programu. (Podrobné informace o specializačním vzdělávání na LF UP jsou k dispozici na adrese www.lf.upol.cz/menu/specializacni-vzdelavani/.)

Velena Mazochová, ilustrační foto archiv OK

Lékařská fakulta vybrala své motto ve studentské soutěži: „Mente et corde“

Mente et corde, česky *Rozumem a srdcem*, zvítězilo ve studentské soutěži o motto LF UP. Do soutěže přihlásilo devět autorů sedmadvacet návrhů. Vedení Lékařské fakulty vybralo a šekem v hodnotě pět tisíc korun ocenilo návrh Ivana Kalivody, studenta šestého ročníku oboru Všeobecného lékařství. „Nečekal jsem, že můj návrh zvítězí. O soutěži jsem se dozvěděl z univerzitního mailu a zpočátku jsem vlastně ani neuvažoval, že bych se jí účastnil. Až jednou, když jsem šel ze školy a přemýšlel jsem o tom, jaký by měl být lékař, přišel jsem na jednoduché a výstižné spojení *Mente et corde*. Lékař by měl být odborně zdatný, ale i lidský, empatický, trpělivý a citlivý. Paralelně s rozumem je v jeho profesi tedy nutné srdce. Také jsem si říkal, že by motto mělo být kromě češtiny i v latině, neboť latina k medicíně neodmyslitelně patří. Svůj návrh o spojení rozumu a srdce jsem do soutěže poslal v poslední možný den,“ sdělil Žurnálu UP Ivan Kalivoda, student LF UP. Dodal, že finanční obnos získaný v soutěži plánuje investovat do dalšího vzdělávání.

K vybranému motto proběhla diskuse v průběhu Akademického senátu LF UP. Děkan prof. Milan Kolář informoval 13. prosince 2011 senátory o tom, že pravidla používání vítězného motta,

které by se mělo používat také na propagačních materiálech a úředních dokumentech LF UP, budou upravena směrnici. Nyní by mělo být vítězného motto prezentováno na poradě přednostů.

Studentskou soutěž o motto Lékařské fakulty UP vyhlásilo její vedení na podzim roku 2011.

M. Hronová

Vědeckotechnický park UP vyhlásil třetí ročník Podnikavé hlavy

Vědeckotechnický park UP vyhlásil 12. ledna další ročník veřejné soutěže o nejlepší nerealizovaný podnikatelský záměr Podnikavá hlava. Stejně jako v loňském roce čeká na vítěze 50 000 korun, pronájem kanceláře pro rozjezd podnikání na rok zdarma a další věcné ceny. V loňském roce se přitom v souboji idejí utkalo přes čtyři desítky soutěžících.

„I v tomto roce se do soutěže mohou přihlásit se svým podnikatelským nápadem všichni bez jakéhokoli omezení. Podmínkou je pouze to, aby jejich záměr nebyl doposud realizovaný. Stejně jako v předchozím roce se mohou soutěžit zúčastnění i studenti středních škol, kteří však musí mít v týmu alespoň jednoho garanta projektu staršího osmnácti let,“ upřesnil pravidla soutěže Ing. Jiří Herinek, ředitel VTP UP. Právě pro středoškoláky je připravena zvláštní kategorie Nejlepší středoškolák. Ženy a dívky se mohou zase utkat v kategorii Podnikatel v sukničích. V ní budou soutěžit projekty vypracované ženami nebo na ženy zaměřené. Sponzorem této kategorie, tak jako v minulých ročnících, je Olomoucký kraj, který podporuje rovné příležitosti pro ženy a muže.

Na desítku finalistů Podnikavé hlavy čekají nejen věcné ceny a pronájem kancelář zdarma, ale také finanční odměny. „Absolutního vítěze vybere odborná porota v rámci veřejného finále, které proběhne 17. května. Nejlepší návrh přitom bude opět odměněn padesáti tisíci korunami,“ doplnila Silvie Polánková, projektová manažerka soutěže.

Vítězkou druhého ročníku soutěže Podnikavá hlava se stala třidvacetiletá Anna Chytilová, studentka Univerzity T. Bati ve Zlíně s projektem KlerAnč. Ten si kladl za cíl nabízet komplexní služby v oblasti reklamy a marketingu, přičemž při práci na kampaních chtěl tým dívek pod vedením Anny Chytilové využívat databázi studentských reklamních myšlenek, které by za určitých podmínek nabízely k odkoupení firmám a velkým agenturám.

Do loňského ročníku Podnikavé hlavy se přihlásilo 57 soutěžících a 41 odevzdalo podnikatelský záměr, což bylo o dvacet více než v prvním ročníku. Organizátoři proto přepokládají v letošním roce ještě vyšší zájem o účast v soutěži. Více na www.podnikavahlava.cz.

Ondřej Martínek

OHLÉDNUTÍ

Studenti Univerzity třetího věku absolvovali první semestr na FZV UP

V závěru prosince loňského roku poprvé úspěšně absolvovali zimní semestr studenti Univerzity třetího věku na Fakultě zdravotnických věd. Fakulta pořádá od akademického roku 2011/2012 pro seniory 2. a 3. ročníku U3V specializované běhy s následujícím zaměřením: Zdraví a jeho prevence, Komunitní péče, Vyšetřovací a léčebné metody a Etika, právo a management ve zdravotnictví. Semináře jsou pořádány v prostorách nově vybudovaného Centra praktických dovedností v budově Dětské kliniky v areálu FNOL.

Charakteristika studia U3V na FZV zajišťuje možnost rozšiřování vzdělávacích potřeb občanů třetího věku, zpřístupňuje jim vhodnou formou poznatky, vědomosti a zkušenosti, které mohou využít pro svůj osobní rozvoj a které jim byly dosud málo přístupné. Toto zájmové vzdělávání je v souladu s koncepcí celoživotního vzdělávání.

Do seminářů se snažíme aplikovat praktické ukázky a procvičení na speciálních modelech, které simulují člověka, např. nácvik první pomoci či jiné krizové stavy. Taktéž se snažíme do vybraných seminářů začlenit studenty bakalářských oborů FZV. Spolupráci s mladými lidmi senioři velmi pozitivně hodnotí a taktéž pro budoucí zdravotníky je to cenná zkušenost do budoucna.

Mgr. Petra Eggová, FZV

Výzkum v oblasti nanokovů žije především na Univerzitě Palackého

Nanočástice stříbra se staly jedním z prvních nanomateriálů, které vstoupily na komerční trh v podobě výrobků pro běžného spotřebitele. Disponují širokospektrálními antibakteriálními a protiplísňovými účinky. Mnohými testy bylo ověřeno, že likvidují mnohé patogenní mikroorganismy, včetně těch rezistentních vůči klasickým antibiotikům, a proto se diskutuje i o tom, že by ve specifických případech jednou mohly antibiotika nahradit. Stále zřetelněji jsou však slyšet také varovné hlasy, jež naopak upozorňují na nežádáné toxické účinky těchto látek, zejména v životním prostředí. I proto přicházejí v posledních letech vědecké skupiny s výzkumy, které se zaměřují na akutní i chronickou toxicitu těchto látek. Nejen o výsledcích jednoho z takových výzkumů jsme hovořili s doc. Liborem Kvítkem z Katedry fyzikální chemie PíF UP. Společně s kolegy testoval v rámci činnosti Regionálního centra pokročilých technologií a materiálu chronickou toxicitu nanočástic stříbra na organismu *Paramecium caudatum* (muška běžně známá pod názvem octomilka), používaném velmi často pro testy environmentální toxicity:

Kdy jste se na UP začal věnovat nanočásticím stříbra?

První zkušenosti s přípravou nanočástic stříbra jsem získal na Univerzitě Palackého někdy kolem roku 1997. V té době jsem se jim věnoval především z pohledu chemického. Bylo to období, kdy se začaly objevovat první nanomateriály, hlavně ty uhlíkaté. Nanočástice byly známé zhruba dvacet let a můj cílem i cílem mých kolegů bylo připravit takové nanočástice stříbra, které by bylo možné využít v analytické chemii. Biologickou aktivitou nanočástic stříbra jsme se pak začali zabývat až kolem roku 2004. Do té doby data o jejich biologických účincích v seriózní odborné literatuře prakticky neexistovala. My jsme za zhruba pět let zvládli oblast jejich přípravy tak, aby se daly dále používat např. jako dezinfekční prostředek. Zjistili jsme u nich a potvrdili vysokou antibakteriální aktivitu.

Stalo se tak ve spolupráci s Lékařskou fakultou UP?

Ano. Na testování antibakteriální aktivity nanostříbra se nám podařilo dohodnout s prof. Milanem Kolářem z Ústavu mikrobiologie LF. I když byl vůči těmto testům zprvu skeptický, už první výsledky antibakteriální aktivity nanočástic stříbra ukázaly, že skepse je zbytečná. Na první vědecké výstupy jsme dosáhli už záhy po zahájení testování. Také v té době vznikly publikace s názvem *Silver Colloid Nanoparticles: Synthesis, characterization, and their Antibacterial Activity* považujeme za jednu z našich nejvýznamnějších také proto, že se stala jednou z nejcitovanějších vědeckých prací v této oblasti. V současnosti je na WOS registrováno kolem dvou set padesáti citací. Z pohledu klíčových slov stříbrná nanočástice a antibakteriální aktivita je naše publikace v této oblasti třetí nejcitovanější.

V poslední době se však často hovoří o toxicitě nanostříbra...

I když všichni víme, že stříbro má silné antifungální a antibakteriální účinky – např. stříbrné náušnice se doporučují jako první po propíchnutí uší, neboť dezinfikují – tak do medicínské oblasti proniklo pouze pár aplikací, např. obvazový materiál. Další příklady využití nanočástic stříbra bych spíše hledal v kosmetických přípravcích. Aplikovat nanostříbro v medicíně totiž není jednoduché. Před jeho antibakteriálními účinky se dnes skutečně čím dál častěji zdůrazňují spekulace nad jeho účinky toxickými. Také vědecký svět se více zabývá jeho negativními účinky na živé organismy. Jako by naší úlohou dnes mělo být přesvědčit veřejnost o tom, že nanostříbro není tak zlé, jak to možná mnohdy vypadá podle laických i odborných názorů, prezentovaných zejména mimo seriózní vědeckou literaturu. V praxi se dnes totiž využívají daleko toxicitější sloučeniny. Dokonce i ointové stříbro, které se léta běžně v medicíně používá, je toxicitější než nanočástice stříbra. Po velkém nadšení, které zavládlo na počátku jednadvacátého století, nyní nastává jakýsi myšlenkový obrat a nanočástice – vlastně vše, co je nano – vypadá v poslední době apriiori podezřele. Lidé jednoduše nevěří tomu, co není vidět, co si nemohou ohmatat. Někteří zelení aktivisté, ekologové, brojí proti tomu, co není přírodě vlastní. A protože někdy někdo prohlásil, že nano není vlastní přírodě, tak se touto pomýlenou myšlenkou brojí i proti použití na-

nostříbra. A přitom se stačí zamyslet: přece celá příroda funguje na nanosystémech. Když analyzujete buňku, zjistíte, že je postavena na nanočásticích. Domnívám se dokonce, že konkrétně nanočástice stříbra bych našel i v mnohých přírodních zdrojích, třeba v přírodních vodách v blízkosti bývalých stříbrných dolů. Myslím si ale, že to jsou zbytečná slova. Naším úkolem je jednoduše nasbírat dostatek údajů o tom, že stříbro v nano podobě nepředstavuje pro životní prostředí ani pro člověka zásadní nebezpečí. Samozřejmě s vědomím, že vždy existuje určitá hranice. Jednoduše nic se nemá přehánět.

Jisté údaje už nasbírané máte. Můžete je komentovat?

Ano. Testovali jsme účinky akutní toxicity na jednobuněčných organismech, později na trepce a mouše octomilce. Podstatné je to, že jsme objevili rozdíl v toxicitě nanočástic stříbra vůči nejnižším organismům, tedy bakteriím a vyšším organismům, např. trepce. Zatímco kvasinky nebo bakterie hynou již při velmi nízkých koncentracích řádu jednotek ppm, vyšší organismy včetně lidských buněk tak citlivé na stříbro nejsou. Zdůrazňuji, že v tuto chvíli hovořím o akutní toxicitě. Otázka, kterou se zatím nikdo nezabýval, samozřejmě je, jak by lidská buňka reagovala na dlouhodobé účinky nízkých koncentrací nanočástic stříbra, tedy jaká je jejich chronická toxicita. Tu jsme zatím sledovali na mouše octomilce, kde získané výsledky ukazují, že se tento jednoduchý organismus dokáže vyrovnat s toxickými účinky nízkých koncentrací nanočástic stříbra.

Jak se chronická toxicita projevuje?

Testování na octomilkách ukázalo, že se toxicita nízkých koncentrací nanočástic stříbra na úrovni jednotek ppm projevuje ve sníženém počtu vylihnutých much. V prvních čtyřech generacích klesl počet much zhruba o čtvrtinu. Protože jsme ale testovali osm generací, zjistili jsme také, že od této čtvrté generace se počet vylihnutých jedinců začal opět normalizovat. Jejich počet se postupně zvyšoval až v poslední, osmé generaci, byl téměř na úrovni počátku testu. Druhý efekt chronické toxicity způsobené nanočásticemi stříbra pak spočíval ve snížené pigmentaci much. Tento efekt byl neměnný, ztráta pigmentace přetrvávala po všechny generace. Nemáme to sice prokázáno žádným dalším experimentem, ale dnes předpokládáme, že mouchy se na přítomnost stříbra dokážou adaptovat. Octomilka je velmi citlivá na prostředí, v němž se vyskytuje. Jakmile se v prostředí, ve kterém žije, nachází něco, co jí škodí, projeví se to jednak v tom, jak se rozmnožuje, a jednak v tom, jak přijímá nebo nepřijímá potravu. Pokud je tedy v půdě, kde se líhnou larvy, něco, co mouše vadí, dojde ke zkrácení vývojového cyklu, a tím i zkrácení příjmu této škodlivé potravy, což ve finále vede k tomu, že vylihnutí dospělí jedinci mají nižší hmotnost. Adaptace organismu octomilky tedy spočívá i v tom, že zkracuje dobu příjmu zavadné potravy.

Je možné, aby byl takový výzkum prováděn na vyšších organismech, než je octomilka?

Testy toxicity vůči životnímu prostředí se obecně provádějí na celé řadě organismů. Lze je provádět např. na vodní rostlině okřenku či na půdních červech. V tuto chvíli i my takové experimenty prová-

Doc. RNDr. Libor Kvítek, CSc., se věnuje nanomateriálovému výzkumu, metodám přípravy, modifikaci a charakterizaci nanočástic kovů a jejich oxidů, především nanočástic stříbra, zlata a mědi. Zabývá se také studiem jejich biologické a katalytické aktivity, studiem stability koloidních soustav a aplikací nanočástic v praxi. V oblasti fyzikálně chemického výzkumu se věnuje studiu viskoelastických vlastností látek a studiu vlastností povrchů. Je recenzentem řady mezinárodních vědeckých časopisů a českých grantových agentur, hlavním řešitelem nebo členem řešitelského kolektivu přibližně 25 národních projektů. Je autorem 26 článků v impaktovaných vědeckých časopisech, jeho citovanost se pohybuje kolem čísla 460. Vedl řadu bakalářských a magisterských závěrečných studentských prací, svůj čas také věnuje konzultační činnosti čtrnácti Ph.D. studentů na PíF.

díme, ale spíše z pohledu akutní toxicity. Používáme tedy jednorázově vysoké koncentrace stříbra. Z pohledu ekotoxicitních zkoušek existují samozřejmě i další složitější organismy. Zkouší se např. toxicita na rybách, dokonce i na savcích. Ale i přes spolupráci s LF UP se obávám, že v našich silách a možnostech nebude v nejbližší době takové testy realizovat. Vinou mnohých etických omezení takových testů totiž dnes nelze k testování toxicity použít jakýkoliv organismus. Navíc je v současné době velmi těžké získat na drahé testování potřebné finance.

Jakým způsobem nanostříbro získáváte?

Nanočástice stříbra si připravujeme námi vyvinutou redukční metodou, obdobnou metodě, jakou se připravuje zrcadlová vrstva na skle. V prostředí amoniaku redukuje vhodnou sloučeninu stříbra cukrem. Tuto známou Tollensovou reakci jsme modifikovali z hlediska použitých koncentračních poměrů reagujících látek, a místo stříbrného zrcátka tak v disperzi vznikají nanočástice stříbra. Nejsou sice okem vidět, ale jsou poznatelné podle toho, že disperze intenzivně zežloutne. Ke sledování vzniklých nanočástic stříbra využíváme i dalších sofistikovaných metod, např. elektronovou mikroskopii. Jejich prostřednictvím pak zjišťujeme, jak jsou vzniklé nanočástice velké.

Jak se nanočástice stříbra uchovávají?

Jednoduše ve zkumavce, v kádince, v čemkoliv. Výhoda našeho systému je ta, že vytváříme stabilizované nanočástice. Např. nanočástice, jež vznikly před dvěma lety, se dnes nacházejí ve stejné kvalitě jako v době, kdy vznikly. Je možné je uchovávat bez speciálních skladovacích podmínek. Navíc s touto poměrně jednoduchou, efektivní metodou pracují dnes i studenti po krátkém zacvičení bez jakýchkoliv problémů.

Existuje místo, kde se nanočástice stříbra vyrábějí ve větším množství?

To je pomyslný kámen úrazu. Metod přípravy je totiž spousta a spousta z nich je srovnatelných s tou naší,

Dokončení na str. 5

kteřá ovšem dosud nebyla převedena do velkovýroby. V České republice se stále nedaří přesvědčit výrobce, aby se touto oblastí zabývali. A pokud ano, progresivní českou firmu časem vždy převezme zahraniční partner. Bohužel s vlastnickými poměry je svázán i výzkum, a ten pak s koupí firmy zahraničním partnerem v ČR často končí. Velmi špatně se pak komunikuje, a i když patříme v dané oblasti mezi špičku, do aplikační sféry se nám v Česku velmi špatně dostává. Hlavním producentem těchto částic je dnes Čína. Z Číny dovážejí nanočástice také české firmy, které je pak využívají v komerční a průmyslové sféře. Aktuálně tvoří výjimku naše nedávná zkušenost s firmou Lachner. S tímto českým výrobcem chemikálií se nám totiž podařilo dohodnout, že se výrobě nanočástic začne věnovat. Nedávno jsme s tímto záměrem dokonce podali i společný projekt u Ministerstva průmyslu a obchodu ČR.

S kým spolupracujete?

To je také trochu problém. V České republice totiž existují snad jen dvě pracoviště, jejichž hlavním vědeckým zájmem jsou nanočástice stříbra. Jsme to my na Univerzitě Palackého a pracoviště na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy, které se však věnuje především analytickým aplikacím v oblasti Ramanovy spektroskopie. Co se týká biologické aktivity, jsme, myslím, jediným pracovištěm v Česku, které se dané oblasti věnuje systematicky.

Čemu se věnujete aktuálně?

Máme několik směrů výzkumu. Jsme součástí Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů. Naše skupina se věnuje problematice nanokovů. A i když stříbro zůstává naším hlavním zájmem, záběr zájmu rozšiřujeme i na další kovy. Náš výzkum je rozdělen do tří částí. Věnujeme se přípravě disperzí různě modifikovaných nanočástic. V této sféře máme nové úspěchy, např. kolega RNDr. Aleš Pandáček vyvinul metodu, která umí řídit velikost částic, což dále rozšiřuje naše možnosti studia biologické aktivity. Ta totiž závisí na tom, jak jsou částice velké. Dále rozšiřujeme studium biologické aktivity nanočástic kovů. Dělíme je do dvou částí. Užitečná, tzv. antibakteriální a antifungální, tzn. proti kvasinkám či plísním, je možná ještě zajímavější než

antibakteriální. I v této sféře již máme poměrně zajímavé výsledky. Podstatná je také druhá oblast zájmu týkající se škodlivých účinků. Zkoumání toxicity jsme začínali na jednoduchých organismech, dnes – právě ve spolupráci s Lékařskou fakultou UP – se zaměřujeme i na testování na vyšších organismech. U prof. Pavla Anzenbachera z Ústavu farmakologie probíhají testy in vivo na pokusných zvířatech. Sice nevím, jestli se dostaneme k testování zvířat in vivo při orálním podání, nicméně testování dermální toxicity tam již běží. Na buněčných liniích probíhají také výzkumy in vitro u prof. Hany Kolářové z Ústavu lékařské biofyziky. Druhá, neméně důležitá část výzkumu je ta, která se věnuje využití nanočástic kovů v chemii, zejména v analytických metodách. V současné době máme i zázemí pro to, abychom pronikli také do oblasti Ramanovy spektroskopie (SERS), tedy oblasti, s níž jsme vlastně před léty původně s nanočásticemi stříbra začínali. I zde jsme již zaznamenali významný úspěch, který díky objevu nové aktivace nanočástic stříbra pro SERS kolegou RNDr. Robertem Pruckem vedl nejen k významné vědecké publikaci, ale i k podání patentové přihlášky tohoto objevu a současně i navázání spolupráce s firmou Nicolet CZ zaměřené na komerční produkci materiálů pro tuto spektroskopickou analytickou metodu.

Jakou budoucnost má využití nanostříbra?

Těžko říci. Mrzí nás, že oblast, která by mohla přinést konkrétní aplikace v medicíně a tedy oblast, v níž jsme také úspěšní, má problémy. Nanočástice stříbra by v některých specifických oblastech mohly nahradit antibiotika. Mnohé výzkumy brzdí finance, mnohé také Evropská unie se svými četnými regulacemi vůči chemickým látkám a jak už jsem říkal, aktuálně do celé situace vstupuje i negativní pohled na vše, co v názvu obsahuje nano. Naše pracoviště má však výhodu, neboť se kromě nanočástic stříbra věnuje i nanočásticím jiných kovů. I v oblasti nanočástic stříbra máme rozvětvený výzkum, takže kdyby jedna oblast selhala, zůstávají tu jiné. Svě jistě snad mají chemické aplikace, neboť v chemickém průmyslu se nelze mnohdy obejít i bez výrazně toxičtějších materiálů, než jsou nanočástice stříbra.

Ptala se Milada Hronová, foto archiv RCPTM

Oznámení + Pozvánky

Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu a Katedra primární pedagogiky PdF pořádají ve dnech **10. a 11. února 2012**

5. moravský regionální kongres k sexuální výchově Olomouc 2012

Problémové okruhy: Partnerské vztahy, manželství a rodičovství; Cíl, obsah a metody sexuální výchovy; Sexuální výchova znevýhodněných osob; Sexuální a reprodukční zdraví; Osobní bezpečí; Projekt SAFE II v České republice. Kongres se bude konat **v aule Pedagogické fakulty UP**, Žižkovo náměstí 5, Olomouc.

Bližší informace najdete na www.planovanirodiny.cz

Katedra psychologie FF UP pořádá II. ročník česko-slovenské psychologické konference (nejen) pro doktorandy a o doktorandech „PhD Existence II“

XII. ročník Mezinárodních studentských psychologických dnů

Uskuteční se ve dnech **30.–31. ledna v Uměleckém centru UP**.

Více na: <http://vzkas.axonsystems.cz/index.php?id=101>

Okno do praxe

Letošní již V. ročník akce Okno do praxe, setkání zástupců zaměstnavatelů přírodovědných oborů se studenty/budoucími absolventy oborů Matematika a Fyzika, Chemie, Biologie a Ekologie proběhne **ve dnech 14.–15. února od 13,00 do 15,00 hodin v prostorách Přírodovědecké fakulty UP** v Olomouci na Envelopě. Novinkou letošního ročníku bude panelová diskuze se zástupci zaměstnavatelů a studenty bakalářského, magisterského a doktorského studijního programu na téma Uplatnění studentů a absolventů v praxi. Otázky do panelové diskuze spolu s tipy na zajímavé zaměstnavatele můžete zadávat na webovou stránku <http://absolventiprf.upol.cz/okno-do-praxe/> od 18. 1. 2012.

PsyArticles – nová databáze pro psychologii

Univerzita získala přístup do světově uznávané databáze PsyArticles z produkce American Psychological Association. Obsahuje asi 153 tis. časopiseckých článků v plném textu, recenze, dopisy redakci i errata. Pokrývá období od r. 1894 do současnosti. Databáze bude přístupná po celý rok 2012.

Všechny časopisy, které vydává APA, jsou k dispozici od prvního čísla. PsyArticles najdete mezi ostatními databázemi EBSCO: <http://search.ebscohost.com>.

Bližší informace viz <http://ezdroje.upol.cz>.

Cena města a Cena za počin roku

Významné olomoucké osobnosti mají i letos šanci získat Cenu města Olomouce. Olomoučané tak mají opět možnost navrhnout své kandidáty na toto ocenění. Již potířet se budou udělovat také Ceny za počin roku.

Zastupitelstvo uděluje Cenu města Olomouce za významnou činnost nebo dílo se zřetelným časovým přesahem v oblastech: hudba, přírodní vědy, užité umění, architektura a urbanismus, výtvarné umění, technický pokrok, literární činnost, dramatické umění, společenské vědy, hospodářský rozvoj, sport, žurnalistika a publicistika. Zájemci mohou podávat **do 31. března** písemné návrhy na adresu Magistrát města Olomouce, odbor vnějších vztahů a informací, Bc. Daniela Horňáková, Dolní náměstí 47, případně na e-mailovou adresu daniela.hornakova@olomouc.eu.

Více informací na www.cenamesta.cz.

placená inzerce

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Workshopy v rámci projektu „Inovace propedeutických disciplín pro studijní obory se speciální pedagogikou“ reg. č.: CZ.1.07/2.2.00/15.0257

Ústav speciálněpedagogických studií Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci je od 1. 10. 2010 do 30. 9. 2013 řešitelem projektu „Inovace propedeutických disciplín pro studijní obory se speciální pedagogikou“, reg. č.: CZ.1.07/2.2.00/15.0257. Cílem projektu je prostřednictvím optimalizace a modernizace propedeutických disciplín zvýšit kvalitu vysokoškolské přípravy studentů studijních oborů se speciální pedagogikou. Inovace se týká zhodnocení stávajících kurikul, jejich úpravy, případně vytvoření zcela nového pojetí kurikula, dále přípravy a tvorby studijních textů a následné realizace a poté evaluace inovované výuky.

Jedním z kroků inovace jsou také workshopy. První workshop se konal v květnu 2011 a byl zaměřen na lékařské propedeutiky. Druhý workshop proběhl v říjnu a věnoval se oblasti psychologických disciplín. V říjnu proběhl i třetí workshop, který byl zaměřen na sociálněprávní propedeutiky. Čtvrtý workshop se uskuteční v únoru roku 2012 a bude zaměřen na speciálněpedagogické propedeutiky.

V průběhu workshopů autoři kurikul prezentují svá pojetí formální a především obsahové stránky inovovaných disciplín. Po jednotlivých vystoupeních následuje diskuze, během které je představa autorů kurikul konfrontována s dalšími hledisky zúčastněných. Do definitivní podoby kurikul se tak může promítnout úhel pohledu jak pracovníků působících na Ústavu speciálněpedagogických studií PdF UP, tak zástupců z řad studentů a také odborníků z praxe.

Účastníci workshopu se shodují na tom, že připravovaná inovace je nezbytná, a to nejen v důsledku neustálého rozvoje teorie a praxe propedeutik, ale také s ohledem na specifické potřeby cílové skupiny studentů speciální pedagogiky.

Na webových stránkách projektu (www.projekt.upol.cz) naleznete podrobnější informace o projektu a jeho průběhu. V případě jakýchkoli dotazů nás můžete kontaktovat na emailové adrese: Projekt.Inovace@seznam.cz.

Zkvalitnění výuky předmětu Úvod do studia a vědecké práce

V rámci projektu FRVŠ 1668/2011/G Zkvalitnění výuky předmětu Úvod do studia a vědecké práce se studenti během inovované výuky zapojili do dotazníkového šetření, které uskutečnili u žáků 4. a 5. tříd olomouckého regionu. Účelem šetření bylo zjistit jejich hodnotovou orientaci. Tvorba a zadávání dotazníků i jejich vyhodnocování a interpretace studentům umožnila nejen se přiblížit k reálnému prostředí školské praxe a jejím dnešním výchovným problémům, ale také seznámit se v praktické činnosti se základy empirických šetření.

Na základě dohody s Katedrou pedagogických studií Fakulty humanitních věd Žilinské univerzity, Instytutem studiów edukacyjnych Uniwerszity w Opolu a Katedrou predškolskej a elementarnej pedagogiky a psychologie Pedagogické fakulty Prešovské univerzity stejná šetření proběhla v obdobných disciplínách i na těchto vysokoškolských pracovištích, takže mohlo být provedeno i jejich mezinárodní porovnání.

Studenti byli během výuky dále vedeni pomocí aktivizujících zadání ke skupinovým aktivitám, k rozvíjení tvůrčího myšlení a fantazie. Během semestru také připravovali příspěvky zaměřené k hodnotové orientaci dětí a mládeže. Vybrané příspěvky spolu s vyhodnocením mezinárodních šetření obsahuje sborník *Mezinárodní studentská spolupráce* vydaný v elektronické formě.

V závěru řešení projektu se v listopadu loňského roku uskutečnila mezinárodní studentská pedagogická konference, které se kromě vybraných českých studentů uvedené výuky zúčastnili zástupci studentů ze spolupracujících zemí spolu se svými pedagogy. Na konferenci byly mimo jiné předneseny výsledky studentských šetření ze všech zainteresovaných pracovišť i vybrané příspěvky studentů zaměřené k hodnotové orientaci dětí a mládeže.

Výsledky projektu povedou ke zkvalitnění sledované výuky. Studenti se během ní mohou přiblížit ke školské praxi, osvojit si konkrétní metody a postupy empirických šetření, naučí se týmově předkládat svou práci, vystupovat s jejími výsledky na mezinárodních konferencích, publikovat je v tisku. Přínosem je i navázaná mezinárodní spolupráce. Výsledky projektu mohou být využívány i na dalších pedagogických fakultách.

Mgr. Denisa Snopková, Ústav pedagogiky a sociálních studií PaF, řešitelka projektu

JUBILEA

Blahopřejeme!

Při příležitosti životního jubilea převzal 11. ledna z rukou rektora UP prof. Miroslava Mašláne zlatou medaili Za zásluhy o rozvoj UP prof. Ivan Chajda, vedoucí oddělení algebry Katedry algebry a geometrie PŘF UP.

Text a foto -map-

Katedra anglistiky a amerikanistiky FF UP nabízí od února 2012 nové předměty

Na Katedře anglistiky a amerikanistiky FF byly za přispění Fondu rozvoje vysokých škol (FRVŠ) v roce 2011 inovovány a nově zavedeny tři předměty: Lexikální sémantika, Výstavba a analýza textu z pohledu překladatele a Teorie překladu. Cílem všech tří realizovaných projektů FRVŠ bylo vytvořit ucelenou e-learningovou podporu pro výuku těchto předmětů na platformě Moodle, která poskytne studentům jak teoretické materiály ke studiu, tak ukázky textů k praktickému rozboru. Zmíněné kurzy vhodně doplňují stávající nabídku lingvistických a překladatelských seminářů a zpřístupňují studentům aktuální poznatky v daných oborech.

Projekt Zavedení předmětu Lexikální sémantika přináší do kurikula anglické filologie holistické přístupy ke zkoumání lexikálního významu, tedy přístupy alternativní ke složkové analýze. Kurz je založen především na interaktivních diskusích nad prostudovanou současnou literaturou, ale též na konkrétních analýzách dat z korpusů dostupných na Katedře anglistiky a amerikanistiky, tj. jak Britského národního korpusu, tak korpusů a konkordančních programů zakoupených právě díky projektu (katederní licence pro syntakticky anotovaný korpus historické angličtiny, a univerzitní licence pro program ParaConc na vytváření paralelních korpusů). Projekt též umožnil v zimním semestru roku 2011 pozvat na katedru docentku Mirjam Fried (Ph.D. na University of California at Berkeley), která přednášela zcela zaplněné učebně o nejnovějších přístupech ke gramatikalizaci.

Projekt Výstavba a analýza textu z pohledu překladatele byl zaměřen na inovaci a rozšíření stávajícího semináře Výstavba textu, který studenti seznamuje se základními koncepty z oboru textové lingvistiky. Inovovaný kurz představuje text z pohledu makrostruktury, tedy celkové organizovanosti textu, který je chápán jako dynamická souhra vzájemně se doplňujících vztahů sémantických, lexikálních i gramatických. Při práci s autentickými texty studenti získají dovednosti

uplatnitelné nejen při rozboru textu, ale také v překladatelské praxi.

Začlenit nová translátologická témata do výuky si vzal za cíl projekt Inovace kurzu Teorie překladu. V sylabu jsou tak nově zastoupeni současní zahraniční a čeští teoretici překladu. Ucelený historický přehled teorií překladu nově doplněný o moderní přístupy (sociologický, psychologický, atd.) připravuje studenty ke studiu dalších teoretických předmětů a motivuje je k vlastní výzkumné činnosti. Studenti kurzu také získají teoretické ukotvení nezbytné pro řešení dílčích překladatelských zadání v rámci prakticky orientovaných překladatelských seminářů.

Poslední dva uvedené projekty umožnily díky zakoupeným publikacím vytvořit referenční knihovnu aktuální literatury z oboru textové lingvistiky a translátologie. Odborné publikace zahraničních i českých autorů jsou k dispozici v nově zřízené knihovně sekce překladu a tlumočení na KAA FF. Studenti ji mohou využívat k samostudiu, při řešení zadaných úkolů, při práci na seminářích i kvalifikačních pracích. Nově pořízená literatura bude rovněž přínosem pro ostatní vyučující, kteří ji mohou využívat k přípravě dalších předmětů a k vlastnímu vzdělávání.

Dr. Michaela Martinková, Mgr. Ondřej Molnár, Mgr. Josefína Zubáková, řešitelé projektů FRVŠ z KAA FF

Domácí násilí. Kontext, dynamika a intervence

V Aule PŘF UP byla za hojné účasti odborné i laické veřejnosti slavnostně pokřtěna publikace *Domácí násilí. Kontext, dynamika a intervence*, kterou připravili experti z naší univerzity ve spolupráci s významnými odborníky z praxe. Autorský kolektiv tvoří Mgr. Drahomír Ševčík a Mgr. Simona Dohnalová ze Střediska sociální prevence v Olomouci, dr. Naděžda Špatenková a Mgr. Jaroslava Kasalická z Katedry sociologie a andragogiky FF, doc. Irena Sobotková z Katedry psychologie FF, psychoterapeut dr. Lubomír Koblře z Prahy a Eva Hunt z Anglie. Unikátní publikace přináší nejen ucelené informace o podobách domácího násilí, jeho formách a typech, ale také redefinuje stávající vymezení znaků domácího násilí a nastiňuje efektivní intervence a stávající systém pomoci osobám ohroženým domácím násilím. Odborný text doprovázejí kazuistiky osob, které byly se situací domácího násilí přímo konfrontovány. Kniha je určena pracovníkům v pomáhajících profesích, policistům, právníkům, učitelům, vychovatelům, studentům příslušných oborů a všem, kteří se pracovně nebo v soukromí setkávají s domácím násilím.

-naš-, foto archiv FF

Přírodovědecká fakulta opět nabízí cyklus přednášek Filozofie přírodních věd

Na Přírodovědecké fakultě UP se již třetím rokem otvírá v letním semestru 2012 předmět Filozofie přírodních věd, určený studentům všech fakult a také široké veřejnosti. Jedná se o cyklus přednášek, probíhající **každé úterý od 17:00 v aule Děkanátu PŘF** (nová budova na třídě 17. listopadu). Předloni si Filozofii přírodních věd zapsalo 125 a loni 180 studentů téměř všech fakult univerzity.

Obsahem přednášek je historie přírodních věd, dějiny filozofického myšlení nad povahou přírodních věd, napětí mezi vzdělaností přírodovědnou a humanitní, vývoj přírodních věd ve 20. století s jeho filozofickými důsledky, sociální aspekty expanze přírodních věd, etika vědecké práce a nakonec i vztah mezi přírodními vědami a náboženstvím či uměním. Přednášky vycházejí převážně z dosud nepřeložené (rok vydání po roce 2000) anglosaské literatury z prestižních univerzit (Oxford, MIT, Princeton, University of Chicago), která je jako zdroj vždy uvedena. Jejich tříhodinový (3 x 45 minut) formát umožňuje širokou diskuzi s posluchači.

Sylabus a některé powerpointové prezentace přednášek lze najít zde: <http://genetika.upol.cz/index.php?page=predmet&zkratka=15>. Garantem předmětu je Dr. Boris Cvek (dotazy směřujte na e-mailovou adresu cvekb@seznam.cz). Dalšími přednášejícími jsou Mgr. Evžen Stehura (absolvent studia filozofie a historie na FF), Dr. Martin Škabraha (Ph.D. z filozofie na FF) a prof. Zdeněk Dvořák, Ph.D., vedoucí Katedry buněčné biologie a genetiky, která předmět garantuje.

-bc-

Projekt Univerzita Palackého – centrum vědy pro všechny Za lepšími podmínkami popularizace vědy na jednotlivých pracovištích UP

V rámci operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost se Univerzita Palackého uchází o dalších bezmála padesát milionů korun. Ty by mohla získat, pokud se jí podaří obhájit připravený projekt *Univerzita Palackého – centrum vědy pro všechny*. Projektu se účastní všechny fakulty UP. K posouzení a rozhodnutí o tom, zda prostředky na popularizační aktivity olomoucká univerzita získá, však dojde zřejmě až koncem března 2012.

O projektu a jeho ambicích

Na UP chybí komplexní systém popularizace vědy a výzkumu. Doposud se k ní uchýlovaly zejména fakulty, které hledaly způsob, jak „polidštit“ obory, které nepatří mezi nejpopulárnější. I proto vznikla např. tradice Jarmarku chemie, fyziky a matematiky, současného Přírodovědného jarmarku. Koordinátoři, určení vedením fakult do pozice kontaktních osob, poskytli do uzavření projektu řadu námětů, které jsou jednotlivé fakulty schopny a ochotny realizovat. Během tří setkání pak měli možnost své představy v projektu i korigovat. Tříčlenný tým ve složení doc. Roman Kubínek, Mgr. Radek Palaščík a Ing. Eva Stejskalová, která bedlivě dohlížela nad oprávněností projektové podpory, se pak sešel šestkrát, aby doladil všechny shromážděné podklady v konečnou podobu projektu.

Dnes je možné říci, že projekt ve výzvě OPVK 2.3., Lidské zdroje, zaměřený na popularizaci VaV s názvem „UP – centrum vědy pro všechny“, má ambici obsáhnout všechny doporučené aktivity zaměřené na skupiny žáků a studentů ze ZŠ, SŠ, VOŠ, bakalářských, magisterských, doktorských studentů i akademických a neakademických pracovníků naší univerzity. Výše požadované podpory se pohybuje na horní hranici možností podpory pro tento typ projektu – 48 500 tis. korun. Po všech konzultacích s koordinátory byl zpracován návrh na realizaci následujících sedmi klíčových aktivit.

Věda na klíč

Představuje popularizaci vědy pro výběrové skupiny na školách (ZŠ, SŠ a VOŠ). Tyto „spanilé jízdy“ již probíhají na více fakultách, ale asi největší zkušenosti s nimi mají na FF. Projekt proto především počítá s garancí této aktivity právě touto fakultou. Každá fakulta však má zde místo pro svého koordinátora. Pro klíčovou aktivitu „Věda na klíč“ je plánován rozpočet 5,1 milionů korun.

Veletrh vědy a výzkumu na UP

Je zaměřený na podporu „Veletrhu vědy a výzkumu na UP“, vychází ze zkušeností PíF a dává prostor všem fakultám prezentovat své nejzajímavější výsledky v ulicích, zajímavých exteriérech a interiérech UP i jiných místech města Olomouce. Zde je jistá představa obsadit mj. některé z obchodních center a prezentace přesunout blíže veřejnosti tam, kde dojíždí i mimoolomoučtí návštěvníci. Tato klíčová aktivita vytvoří prostor pro zapojení studentů bakalářského, magisterského i doktorského studia, aby v rámci připravených expozic dokázali prezentovat danou odbornou oblast populární formou, srozumitelnou návštěvníkům těchto akcí. Navržená podpora Veletrhu je 6,7 milionů korun.

Dětská univerzita UP

Staví na jedné z nejpřitažlivějších akcí, realizovaných každoročně na UP v uplynulých pěti letech, Univerzitu dětského věku. Tým připravující projekt předpokládá společně s koordinátory

uskutečnění čtyř semestrů během dvou let trvání projektu. Vedle přírodovědných a medicínských zaměřených populárních přednášek pro děti od sedmi do dvanácti let v zimním semestru, mohou děti volit v letním semestru i „humanitní“ přednášky společensko vědních oborů. Rozpočet „Dětské univerzity UP“ je plánován ve výši 2,7 milionů korun a garancí přislíbila LF UP.

UPoint

Rozpracovává již dřívější záměr vedení UP, a to otevření kontaktního místa UP v prostorách Vlastivědného muzea. Pro tento projekt byla zařazena aktivita, díky níž by se „UPoint“ rozjel a trvale fungoval. Plánovaná podpora je 4,3 milionů Kč. Soustředila by se zde trvalá expozice o historii vědy a výzkumu na UP, o jejím vývoji a zejména jejich nejnovějších výsledcích. V kontaktním místě by se mohli – formou stále služby – střídát doktorandi a poskytovat informační služby o UP a zejména vědě a výzkumu. V přílehlém sále mohou probíhat workshopy, přednášky významnějších absolventů fakult či s fakultami spolupracujících vědců. Přáním rektora je obnovit „rozhovory“ s významnými osobnostmi, které přispěly k rozvoji vědy. Podle zájmu se mohou akce konat v přednáškových prostorách UP.

Věda a výzkum on-line

Cíl spočívá ve vytvoření interaktivního portálu popularizace vědy a výzkumu na UP, resp. technologického a softwarového zázemí pro on-line přístupnou aplikaci, databáze vědeckovýzkumných poznatků v popularizované formě. Prezentovány budou výsledky VaV napříč všemi obory pěstovanými na UP s možností interaktivních přístupů. Svěbytnou součástí portálu budou oborově zaměřené platformy „Radost z pohybu“ a „Virtuální Lékařský dům“ jako komunikační kanály otevřené všem cílovým skupinám projektu s prostorem pro inspiraci, motivaci, seznámení s nejnovějšími poznatky z oblasti pohybové aktivity, tělesné kultury, zdravého životního stylu, podpory zdraví, moderní diagnostiky a terapie. K této aktivi-

tě se přihlásila FTK a plánovaný rozpočet na ni je 5,9 milionů korun.

Mediální a propagační aktivity – Medializace a propagace VaV

Je nejnákladnější klíčovou aktivitou s plánovaným rozpočtem 15,6 milionů korun. Jde o průřezovou aktivitu projektu, která je nezbytnou součástí ostatních šesti klíčových aktivit. Jejím hlavním cílem bude zabezpečení tvorby obsahů popularizačních a mediálních sdělení na všech úrovních projektu. Jedním z důležitých předpokladů úspěšné realizace této klíčové aktivity je proto vybudování redaktorského týmu zaměřeného na profesionální tvorbu a komunikaci psaných, zvukových či audiovizuálních produktů srozumitelných různým cílovým skupinám. Bude se jednat o tvorbu žurnalistických celků (zpráv, reportáží, rozhovorů), multimediálních a filmových snímků, tištěných a elektronických informačních materiálů (zejména pro klíčové aktivity 1–3), zaměřených na popularizaci vědecko-výzkumných činností a výsledků v oblasti vývoje, výzkumu a inovací na UP. Důležitým cílem této klíčové aktivity je rovněž koncipovat a realizovat systém sběru a distribuce nejdůležitějších a nejatraktivnějších témat z oblasti VaV napříč obory realizovanými na UP. Vytvoření fungujícího systému sběru a distribuce informací v oblasti VaV je v případě instituce velikosti UP jednou z jejích slabých stránek v oblasti komunikace. Přírodně se garantem má stát oddělení komunikace na RUP.

Vzdělávání v komunikaci a popularizaci VaV

Cílem této aktivity je vytvořit ucelený systém vzdělávání studentů doktorských studijních programů, akademických i ostatních pracovníků výzkumu a vývoje v oblasti popularizace, komunikace a šíření výsledků vědy a výzkumu do praxe. Bude se jednat o několikastupňový systém založený na seminářích, workshopech a praktických trénincích komunikačních a mediálních dovedností s cílem osvojit si schopnosti a praktické dovednosti komunikovat dosažené výsledky VaV směrem k médiím i širší veřejnosti. Rozpočet této aktivity je 660 tis. korun. Tato forma vzdělávání je plánována s garancí Pedagogické fakulty.

Ve spolupráci s M. Hronovou doc. Roman Kubínek, Mgr. Radek Palaščík a Ing. Eva Stejskalová

„Práce v ESN učí trpělivosti. Zvláště pokud jde o věčné čekání na španělské studenty,“ říká nová prezidentka olomoucké pobočky Erasmus Student Network

Již několik let pomáhá zahraničním studentům, přijíždějícím za studiem do Olomouce, organizace Erasmus Student Network UP, která je místní součástí nadnárodní organizace ESN. Na to, co vše olomoucká pobočka nabízí či jaká ocenění sbírá, se Žurnál UP zeptal nové prezidentky ESN UP Anny Dostálové.

Na jaké akce a novinky se mohou letos těšit zahraniční studenti?

Především proběhnou v květnu oslavy 25. výročí programu Erasmus, a to na celoevropské úrovni. Studenti se mohou zapojit do soutěží a dalších aktivit, které pro ně tým ESN UP připravuje. Tak jako každý rok se těší největší oblibě zahraničních studentů Orientation Week nabídnutými nejruznějšími aktivitami, dále připravujeme exkurze po českých zajímavostech a nejruznější jazykové kurzy.

O kolik studentů se ESN UP každoročně stará a co vše pro ně členové organizace dělají?

Každoročně přijíždí okolo 250 studentů. Nejvíce je zastoupeno Španělsko, Polsko a Francie, ale ani Portugalsko, Turecko a Slovensko nezůstává pozadu. Dále máme studenty z Itálie, Belgie, Velké Británie a dalších zemí. Většinou se jedná o studenty druhého ročníku bakalářského studia. Někteří zůstávají jen na jeden semestr, ostatní celý rok. Každému zahraničnímu studentovi je přidělen tzv. „Buddy“ – český student, který je mu průvodcem, rádcem a kamarádem hlavně v prvních dnech pobytu. Buddy mu pomáhá se studijními záležitostmi či s ubytováním na kolejích a zařízením stravování v menze. Během Orientation weeku se tzv. „guidové“ (členové z řad ESN UP) starají o skupiny Erasmus studentů, doprovází je na přednášky, provádí po univerzitě, knihovně a také pomáhají s vyřizováním dokumentů.

ESN UP Olomouc je regionální sekci celorepublikové, respektive evropské sítě ESN. Jak probíhá spolupráce na národní a evropské úrovni?

Evropská síť ESN International sídlí v Bruselu a zabývá se ambiciózními projekty, do kterých se zapojují jak národní, tak regionální sekce. Na národní level spadá ESN CZ, v rámci kterého funguje ESN Board – vedení národní sekce. Jeho členkou je i naše bývalá prezidentka Barbora Pečivová, která v současné době vykonává funkci National representative. Každoročně probíhají National Platform – setkání všech sekcí v ČR, kterých se pravidelně účastníme a společně rozhodujeme o chodu ESN CZ, a také máme možnost dalšího vzdělávání.

Studijní stipendium Olomouckého kraje

Olomoucký kraj vyhlásil 1. kolo výzvy k předkládání žádostí o poskytnutí Studijního stipendia Olomouckého kraje pro studenty středních škol a vysokoškoláky s trvalým pobytem v Olomouckém kraji. Zájemci o poskytnutí stipendia mohou předkládat žádosti v rámci 1. kola až do 17. února 2012. Veškeré informace potřebné k podání žádosti viz www.kr-olomoucky.cz.

Dodatečné prodloužení platnosti průkazu ISIC

Vzhledem k přetrvávajícímu zájmu o ISIC validační známky si je mohou studenti i nadále zakoupit předepsaným způsobem a vyzvednout je na pracovišti IK ve Zbrojnici. Zakoupením validační známky je tak možné plně využívat všech služeb ISIC mimo UP až do konce r. 2012. Bez platné licence je ISIC průkaz od 1. 1. 2012 vyřazen z národní databáze platných průkazů ISIC. Funkce průkazu studenta na UP je zachována i bez zakoupené validační známky.

Ing. Rostislav Nepožitek, CVT

Kdo jsou členové ESN a kdo všechno se k vám může přidat?

Tvoří ji aktivní členové a již zmíněni „Buddici“. Přidat se může každý student UP, který má chuť poznat nové možnosti, jež členství v naší organizaci přináší a využít příležitosti získat praxi v určitém profesním odvětví. Například studenti filologií, jichž je v naší sekci mnoho, mají možnost vyzkoušet si roli překladatele, tlumočnicka a průvodce. Máme mnoho departmentů, od Public Relation, Fundraising, Treasurer, Human resources, Party&Trips department až po IT responsible. Samozřejmě je uplatnění manažerských schopností a týmové práce.

Co vám práce pro ESN dává?

Jsem v ESN již čtvrtým rokem a ani si svoje studium na UP bez členství v ESN nedokážu představit. Jako spousta členů jsem se připojila do této organizace po návratu ze svého studijního pobytu Erasmus v Itálii. Poté, co jsem viděla, jak to vše skvěle v ESN Milano funguje, jsem se rozhodla přidat do olomoucké sekce. Organizovat akce a celoročně se starat o zahraniční studenty je občas pěkná dřina, ale když se to vše nakonec zvládne, je to hlavně zábava. Naučila jsem se předvídat a efektivně řešit problémy, organizovat a pořádat akce v angličtině, a v neposlední řadě nekonečnou trpělivost, zvláště pokud jde o věčné čekání na španělské studenty (smích).

V minulosti získala olomoucká pobočka významná ocenění...

Ano, loňský rok byl pro nás velice úspěšný. Zúčastnili jsme se dvou soutěží na mezinárodní úrovni a v obou získali ocenění, jako jediná sekce z celé České republiky. Pro projekt ESN Star jsme natočili originální video, s nímž jsme obsadili druhé místo. Další projekt byl vážnější po-

ESN UP Olomouc

Vzhledem k tomu, že Univerzita Palackého je členem meziuniverzitního programu Erasmus, mají každý rok stovky studentů z celého světa možnost studovat na jedné z osmi fakult. ESN UP Olomouc se o tyto studenty stará a pomáhá jim s prvními kroky v nové zemi. V současnosti ESN UP provozuje různé aktivity, jako je např. Buddy systém, sportovní akce, výlety, national party, jazykové kurzy aj. Hlavním cílem je seznámit zahraniční studenty s českou kulturou a společností a pomoci jim s jazykovými obtížemi. Kromě toho se „Erasmáci“ snaží umožnit českým studentům seznámit se se zahraničními studenty, díky nimž si mohou vylepšit jazykové schopnosti, získat nové přátele ze všech koutů světa či sdílet a porovnávat své zkušenosti a názory. Celková činnost ESN rozšiřuje povědomí o výměnných studijních pobytech a projekty jednotlivých sekcí všeobecně reprezentují univerzity, pod něž spadají. ESN je nezisková organizace a členství v ní je dobrovolné.

Více na www.esnup.upol.cz.

Výzva určená medikům aneb Zúčastni se soutěže a získej mimořádné stipendium!

Možnost naučit se základy poskytování přednemocniční péče a své znalosti a dovednosti pak otestovat na modelových situacích formou prestižní soutěže, to vše se nabízí medikům v rámci mezinárodní soutěže Rallye Reviz. Za účasti lékařů a záchranářů nejen z Česka a Slovenska se studentské části této soutěže mohou posluchači LF UP účastnit ve dnech 30. května až 3. června v Koutech nad Desnou. Vedení LF UP rozhodlo, že letos v rámci podpory této soutěže ocení úspěšné týmy studentů udělením mimořádného stipendia.

Soutěž je určena studentům čtvrtých až šestých ročníků lékařských fakult. Loni mezi třinácti družstvy z České republiky a Slovenska získal jeden tým studentů LF UP vynikající třetí místo. Další dvě olomoucká družstva obsadila čtvrté a páté místo. Více informací o podmínkách udělení mimořádného stipendia na www.lf.upol.cz. Podrobné informace o soutěži Rallye Rejviz najdete na webových stránkách soutěže <http://rallye-rejviz.com/>.

-da-,map-

Anna Dostálová je studentkou 1. ročníku navazujícího magisterského studia oboru Italská-Ukrajinská filologie na FF UP. Vedle studia se věnuje mnoha mimoškolním aktivitám. Již čtvrtým rokem působí ve studentské organizaci ESN UP (Erasmus Student Network Palacky University), kde v současné době vykonává funkci prezidentky.

vahe. Naši Erasmus studenti pod vedením koordinátora vyučovali anglickou konverzaci pro handicapované. Tento projekt nám vynesl první místo.

V červenci proběhla nejvýznamnější mezinárodní akce, RFYR – Ride For Your Rides, cyklotour napříč 12 evropskými státy s cílem upozornit na problémy studentské mobility. Projekt byl vytvořen členy Studentské rady Campus Europae ve spolupráci s Erasmus Student Network. Olomouc byla jednou ze zastávek na trati ze Srbska do Ruska. Po skončení celé akce jsme byli vyhlášeni „one of the most important stops“, což považují za veliký úspěch.

Udržujete vztahy se zahraničními studenty i po jejich odjezdu? Vzpomínají na Olomouc?

Ano, udržujeme. Velice často se zde navazují dlouholetá přátelství. Většina studentů si Olomouc zamiluje a neustále se vrací. Nedávno jsem četla review jednoho „Erasmáka“, co studoval v Olomouci a ten doslova napsal, že jediný důvod, proč si Olomouc zamiloval, je ESN UP a jeho členové.

Ondřej Martínek, foto archiv ESN
Celý rozhovor je k dispozici na www.zurnal.upol.cz.

Olomoucký kraj má stážistku na zastoupení v Bruselu

Záměmce o zahraniční pracovní zkušenost v Bruselu má obvykle několik možností – stát se stážistou v kanceláři europoslance nebo v dalších institucích Evropské unie. Jedenadvacitiletá studentka Blanka Poštulková však zvolila jinou cestu a vybrala si stáž v bruselské kanceláři Zastoupení Olomouckého kraje. Narodila se v Lošticích, v Olomouci studuje obor Mezinárodní rozvojová studia na Přírodovědecké fakultě UP a rozhodla se reprezentovat Olomoucký kraj i v Evropské unii.

První týden v lednu absolvovala školení v kanceláři zastoupení na Krajském úřadě v Olomouci a tento týden odjela do Bruselu. Zastoupení vykonává pro kraj zájmové sdružení právnických osob OK4EU. Členem sdružení je Univerzita Palackého, a proto sdružení nabízí studentům humanitních oborů možnost pravidelných stáží v Bruselu. „Studenti dnes mohou získat zahraniční zkušenosti již v prvním cyklu studia. Podporujeme jak studijní, tak i pracovní výjezdy mladých lidí do zahraničí. Jsme rádi,

že k tomu může přispět i OK4EU formou stáží v Bruselu. Tyto zkušenosti mají nesporně kladný vliv na profesní i osobnostní růst mladých lidí, zpět se nám vrací velký potenciál, který je třeba pro rozvoj regionu v něm udržet,“ uvádí náměstek hejtmána Fischer s tím, že i nadále budou studenti moci pracovat až šest měsíců pro kraj v bruselské kanceláři zastoupení. Předpokladem jsou dobré jazykové znalosti, denní forma studia na univerzitě a studium humanitního oboru se znalostmi evropské problematiky. Stážistka Blanka má navíc ke kraji i silnou profesní vazbu, její rodiče v Lošticích vyrábějí tvarůžkové moučníky, které se mohou pochlubit četnými oceněními – např. *Regionální potravina Olomouckého kraje* nebo *Top výrobek Olomouckého kraje*.

Za tradiční české speciality se v Evropském parlamentu dlouhodobě nasazuje europoslanec Březina.

Blanka Poštulková zůstane v Bruselu do konce června. Po příjezdu nešetří chválou: „Brusel je krásné město, nejvíce jsem byla nadšená, když jsem mohla vidět všechny evropské instituce.“ Na šest měsíců tak vyměnila Loštice za Brusel, studium na univerzitě za práci pro Olomoucký kraj. „Budu zprostředkovávat možnosti pro kraj nebo se podílet na organizaci kulturních a odborných akcí. Zatím jsem úplně na začátku, ale věřím, že moje práce bude zajímavá a hlavně přínosná pro Olomoucký kraj.“ Stáž je financována z prostředků evropského programu Erasmus a příspěvku sdružení.

Michaela Vrábelová, OK4EU, Brusel, foto archiv autorky

ZEPTALI JSME SE ZA VÁS

Univerzita Palackého se stala jedním ze zakladatelů OK4EU, zájmového sdružení právnických osob. Jeho účelem je zajistit zastoupení zájmu Olomouckého kraje v institucích Evropské unie. Jednoho z členů Správní rady OK4EU prof. Lubomíra Dvořáka, prorektora pro regionální rozvoj UP, jsme se zeptali:

Jakou roli hraje Univerzita Palackého ve sdružení OK4EU? Co se jí jeho prostřednictvím nabízí a co se naopak očekává od ní?

Prof. Lubomír Dvořák: Sdružení OK4EU chce napomáhat zajišťování zájmů právnických osob, které působí v Olomouckém kraji (OK) v institucích Evropské unie (EU). Vzniklo na základě posouzení předchozího, nepříliš účinného zastoupení Olomouckého kraje v Bruselu a z potřeby lépe monitorovat příležitosti nabízené ze strany EU. Bruselská kancelář OK4EU, která zahájila po řadě přípravných kroků vlastní činnost v září tohoto roku, se bude snažit lépe prosazovat zájmy regionu v evropských institucích.

Univerzita Palackého má s vlastní prezentací v Evropské unii dobré zkušenosti. Zasluhou našich pracovníků a kvalitní činnosti Projektového servisu UP jsme velmi úspěšní v získávání evropských projektů hned v několika operačních programech. Je proto logické, že jsme se stali jedním ze zakladatelů sdružení. Dlouhodobě se snažíme být mimo jiné mezinárodně uznávanou univerzitou s širokými vazbami na zahraniční univerzity jak v oblasti vzdělávání, tak v oblastech vědy a výzkumu. Samozřejmě máme také zájem o výměnu zkušeností týkajících se tzv. třetí role univerzit. V tomto směru využíváme nejen různé typy mezinárodních programů, které podporují mobilitu vyučujících a studentů, ale i časté osobní kontakty se zahraničím. Od OK4EU pak očekáváme pomoc v rámci výše uvedených programů a samozřejmě i něco navíc.

Zájmové sdružení právnických osob OK4EU

Jeho účelem je zajistit zastupování zájmů členů sdružení – subjektů se sídlem na území Olomouckého kraje – v institucích Evropské unie a zprostředkovat příležitosti, které plynou z členství České republiky v EU. Sleduje evropskou legislativu, informuje o ní členy sdružení a udržuje kontakty se zástupci evropských institucí. Předává informace o vhodných dotačních titulech, navazuje nová partnerství v evropských sítích a sdruženích, sleduje možnosti školení a stáží pro odbornou veřejnost. V neposlední řadě propaguje Olomoucký kraj v Bruselu prostřednictvím pořádání kulturních akcí. Sdružení OK4EU bylo založeno jedenácti právníky osobami a svou aktivní činnost odstartovalo v listopadu loňského roku, kdy proběhla jeho valná hromada. Ta mj. schválila rozpočet a plán činnosti na rok 2012, kdy je plánováno výrazné posílení stávající komunikace a aktivit vůči Evropské unii. Zdroj: www.ok4eu.cz a www.kr-olomoucky.cz.

Na listopadovém Kolegiu rektora UP pracovníci kanceláře sdružení OK4EU představily a z následné diskuse vyplynuly nové impulsy ke konkrétní spolupráci. Za krátkou dobu existence tohoto sdružení již byla vybrána jedna studentka Filozofické fakulty UP na půlroční stáž v Bruselu – začátek stáže v lednu 2012; byli jsme také požádáni o zprostředkování posuzovatelů evropských projektů v oblasti technických a přírodních věd. V posledních dnech jsme od zastoupení obdrželi čerstvé informace o novém rámci pro financování evropského výzkumu pro období 2014–2020 a o aktuálních výzvách 7. rámcového programu pro roky 2012 a 2013. Aktivity sdružení jsou na samém počátku, přejme si a pracujeme na tom, aby byly k prospěchu UP, a tím i k prospěchu regionu, v němž všichni žijeme.

Připravila Milada Hronová, foto archiv OK

Protesty proti připravovaným ...

Dokončení ze str. 1

„Mé stanovisko k rezoluci UK je spíše rezervované. Zdá se mi také, že ostrá vyjádření z poslední doby, která veřejně kritizují postup ministerstva, jsou unáhlená,“ uvedl v této souvislosti rektor UP prof. Miroslav Mašláň. „Je však zřejmé, že řada bodů, obsažených ve věcném záměru tzv. vysokoškolského zákona, umožňuje různé výklady. Budoucí norma tak ještě musí být předmětem intenzivní diskuse. Je potřeba najít společné, kompromisní řešení,“ doplnil.

Bezvýhradnou podporu všem informačním a protestním akcím pořádaným Univerzitou Karlovou naopak vyjádřili děkan Filozofické fakulty UP doc. Jiří Lach a Akademický senát FF v čele s jeho předsedou doc. Tomášem Nejeschlebou. Podle jejich vyjádření Filozofická fakulta UP ostře protestuje proti snahám o politické zasahování do práv veřejných vysokých škol a je připravena akademické svobody aktivně bránit. O připravované reformě vysokých škol a s ní spojenými riziky se diskutovalo také např. na Technické univerzitě v Liberci a na Západočeské univerzitě v Plzni. S pražskými kolegy, kteří vyzývají k další diskusi nad upřesněním nejasností, vyjádřil 20. ledna souhlas také rektor Masarykovy univerzity v Brně doc. Mikuláš Bek. „Nedostatečná komunikace při přípravě zákonů ze strany ministerstva k akademické veřejnosti by mohla ohrozit realizaci i těch reformních kroků, které by mohly českému vysokému školství prospět,“ zdůraznil doc. Bek.

Reformu už oficiálně odmítlo dvaadvacet z šestadvaceti akademických senátů českých veřejných vysokých škol, které už začátkem ledna vyzvaly k veřejným vystoupením včetně peticí, demonstrací a případně stávek.

Ministr školství Josef Dobeš označil jednání UK za podněcování sociálních nepokojů a přístup rektora UK za neodpovědný. Podle něj ministerstvo chystané změny s vysokými školami konzultovalo. „V červnu 2010 schválila Česká konference rektorů, v jejímž předsednictvu zasedal i prof. Hampl, ideu reformy terciárního vzdělávání, z níž vycházejí klíčová reformní opatření věcného záměru zákona o vysokých školách,“ píše se v tiskové zprávě MŠMT s tím, že ministr bude od rektora UK požadovat vysvětlení. K protestům se ve stejném dokumentu vyjádřil rovněž předseda Rady pro reformu vysokého školství prof. Rudolf Haňka. „Masová hysterie, která se rozbíhá kolem věcného záměru zákona o vysokých školách mě znepokojuje,“ uvedl a dodal, že takovým způsobem nelze řešit složité otázky, které stojí před českým vysokým školstvím. V době ztížené ekonomické situace bude podle něj nutné, aby vedení vysokých škol mělo schopnost opravdu své školy řídit a mělo podporu v orgánech akademické samosprávy. „Aby bylo české vysoké školství konkurenceschopné, musí podstoupit určitou přeměnu a žádná změna nebývá snadná. Pokřikem na ulicích se však nic nevyřeší,“ uvedl prof. Haňka v tiskové zprávě vydané MŠMT.

K dalšímu projednávání svých stanovisek se měly na začátku tohoto týdne sejít reprezentace vysokých škol se zástupci MŠMT.

-map-, -mav-

Zdroj <http://iforum.cuni.cz/>; www.msmt.cz/; informace o připravovaných zákonech také na www.zurnal.upol.cz/

ZURNAL ONLINE III
www.zurnal.upol.cz

Milan Uhde se stal čestným doktorem JAMU

Známy český dramatik ale také básník, prozaik, kritik a publicista Milan Uhde se stal čestným doktorem Janáčkovy akademie múzických umění v Brně. Titul převzal při slavnostním prosincovém ceremoniálu v aule Divadelní fakulty JAMU, kam se k tomuto mimořádnému aktu sjeli zástupci patnácti tuzemských vysokých škol a řada vzácných hostů.

Akademický senát Fakulty právnické ZČU zvolil kandidáta na děkana

Vedení Fakulty právnické ZČU převezme na další čtyři roky doc. Jan Pauly, vedoucí Katedry práva Národohospodářské fakulty VŠE v Praze. Zvolen byl 23. ledna v prvním kole volby Akademickým senátem fakulty, který vybíral ze tří kandidátů. Vedení fakulty se nový děkan ujme po jmenování do funkce rektorkou ZČU, k němuž by mělo dojít v nejbližších dnech. Ve funkci děkana nahradí prof. Květoslava Růžičku, jenž rezignoval ze zdravotních důvodů v prosinci 2011.

Nový rektor VŠCHT se ujal funkce

Akademický senát Vysoké školy chemicko-technologické v Praze zvolil na svém zasedání v říjnu loňského roku kandidátem na rektora pro další funkční období prof. Karla Melzocha, CSc., který v posledních letech působil jako děkan Fakulty potravinářské a biochemické technologie. Prof. Karel Melzoch se funkce ujal 1. ledna 2012.

Nadaní uchazeči o studium na ČZU: bez přijímacích zkoušek a se stipendiem

Česká zemědělská univerzita v Českých Budějovicích přijme v akademickém roce 2012/13 bez přijímacích zkoušek nadané uchazeče, kteří se umístili na předních místech v předmětových soutěžích, jako např. matematická, fyzikální či biologická olympiáda a další odborné soutěže garantované MŠMT. Talentovaní studenti navíc obdrží stipendium až 5000 Kč měsíčně.

VŠB-TUO a Ostravská univerzita zahájily slučování

Vysoká škola báňská-Technická univerzita Ostrava a Ostravská univerzita budou patrně prvními vysokými školami, které se v ČR sloučí. Nová vysoká škola by měla vzniknout do roku 2015. Podle informací, které médiím poskytl náměstek ministra školství prof. Ivan Wilhelm, pro první fázi projektu fúze ostravských veřejných vysokých škol byla definitivně schválena finanční podpora.

Téma: Komeracionalizace veřejných galerií

Kam krácejí veřejné galerie? Lze v souvislosti s veřejnými galeriemi hovořit o ukázce neoliberalní privatizace veřejného sektoru? Je vůbec možné vyhnout se komeracionalizaci galerií? K těmto a podobným otázkám byla na 17. ledna připravena panelová diskuse v prostorách Vysoké školy uměleckopřemyslové v Praze.

-mav-, zdroj: webové stránky vysokých škol

ZURNAL
UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI
ČTĚTE • PIŠTE • KOMUNIKUJTE

Žurnál UP, týdeník. Vydává Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 OLOMOUC, IČO 61989592. Redakce: tel. 585 631 781, 585 631 782, fax 585 222 731, e-mail: velena.mazochova@upol.cz, milada.hronova@upol.cz, http://www.zurnal.upol.cz. Ročník 21, 2011/2012. Odpovědná redaktorka: V. Mazochová. Výkonná redaktorka: M. Hronová. Spolupracovníci redakce: O. Martínek, L. Skácelíková. Jazyková úprava: L. Skácelíková. Technická redakce: M. Cyprová. Členové redakční rady: F. Dienstbier, J. Fiala, R. Hanuš, F. Chmelík, J. Chrástina, M. Kolář, M. Malacká, H. Marešová, V. Mihál, T. Opatrný, T. Parma. MK ČR E 12524. ISSN 1804-6754. Tiskne Polygrafické středisko Vydavatelství UP. Uzávěrka 9. 1. 2012. Vychází 13. 1. 2012. Uzávěrka příštího čísla je 23. 1. 2012. Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou, s. p., Odstěpným závodem Severní Morava, tj.: 3185/95-P/1 ze dne 21. 11. 1995.

REPREZENTAČNÍ PLES UNIVERZITY PALACKÉHO

se bude konat
v sobotu 25. února 2012
v prostorách Regionálního centra Olomouc,
Jeremenkova ul.

Začátek v 19.30 hodin

K tanci a poslechu bráží
TOP Band se sólisty
Cimbálová muzika Strážničan

Program
Klub sportovního tance QUICK Olomouc
předtančení
taneční show

KONCERTNÍ VYSTOUPENÍ
MARTINA CHODÚRA

Tombola

Moderuje Pavel Hekela

Vstupné včetně místenky
450 Kč a 350 Kč studenti

Vstupenky jsou v prodeji od 8. 2. 2012 v Konferenčním servisu UP,
Biskupské nám. 1, tel. 585 631 053

Změna programu vyhrazena

Ples je součástí Akademických dnů UP

UNIVERZITA PALACKÉHO
V OLOMOUCI

Bodlák a zelený čaj ...

Biologické testy, které tým Ústavu lékařské chemie a biochemie úspěšně dokončil, byly prováděny na buněčných kulturách získaných z cévních stěn pupečních šňůr.

„Tyto buňky jsou schopny v laboratorních podmínkách za přítomnosti komplexní matrix z myších nádorů vytvářet jakousi zjednodušenou kapilární síť. V přítomnosti testovaných látek jsme sledovali, že schopnost tvořit kapilární síť je výrazně potlačena,“ objasnila Ing. Kateřina Valentová, členka olomouckého týmu. „Testy probíhaly zatím pouze na buněčných kulturách *in vitro*, tedy v laboratorních podmínkách, což je standardní postup, aby nebylo nutné stovky látek testovat na zvířatech,“ doplnila.

Cesta od objevu účinných látek k vývoji léku je však běh na dlouhou trať. Platí to i pro 7-O-galloysilybin B, u kterého dosud nebyly provedeny ani testy na experimentálních zvířatech, natož klinické zkoušky. Prof. Ulrichová v této souvislosti varuje před předčasnými nadějemi

na brzkou dostupnost nového léku. „Není to lék proti rakovině, spíše jedna z možností podpůrné terapie. Jde v podstatě o pokračování našich předchozích studií, na řadě z nich jsme dlouhodobě spolupracovali právě s týmem prof. Kréna. Dosažené výsledky jsou především krásnou ukázkou úspěšného základního výzkumu,“ uvedla.

Studium chemických a biologických vlastností přírodních látek patří k dlouholetým vědeckovýzkumným tradicím Ústavu lékařské chemie a biochemie LF. Vedle zkoumání účinků látek z ostropestřce mariánského jsou předmětem studia např. také alkaloidy z ocunu jesenního (*Colchicum autumnale*), účinky extraktů z černohlávkou obecného (*Prunella vulgaris*), bobulí brusnice klikvy velkoplodé (*Vaccinium macrocarpon*), brusnice borůvky (*V. myrtillus*), zimolezu kamčatského (*Lonicera caerulea*) a dalších. Řada dosavadních studií má praktické výstupy ve formě doplňků stravy. *Velena Mazochová*

Dokončení ze str. 1